

Föreningen Islandssamlarna
c/o Tore Runeborg
Birger Jarlsgatan 66
114 20 Stockholm

Rapport september 1976

27

Så är det dags igen. Hösten har kommit och alla pustar vi ut efter ännu en varm och härlig sommar.

Förutom ett reportage från utställningen Hafnia - 76 kan vi dessutom bjuda på en mycket intressant artikel av vår flitige och för isländsk filateli synnerligen intresserade vän Walther Fenger Lassen. Han beskriver en hel del varianter som du kanske inte vet om att du har i din samling, så nu får du tillfälle att gå igenom den på nytt och kanske göra några roliga fynd. Har ni några synpunkter eller några nya uppgifter att meddela Walther så blir han mycket glad om ni skriver. Hans adress är: J. Skjoldborgsvej 27, DK-8230 Aabyhøj.

Jag vill också tala om att "Stämpelkommittén" ingalunda legat på badstranden i sommar. Per Hanner har haft en stor korrespondens med våra vänner på andra sidan "pölen" och håller dessutom på med en genomgång av alla uppgifter vi kunnat samla ihop om Islands samtliga poststationer genom tiderna. Ett jättearbete.

Själv har jag varit på Island där jag hade förmånen att få bo hos familjen Thor Thorsteins. Jag mådde som "En prins i en bagarebod". Vänligare bemötande och större gästfrihet får man leta efter. Mycket stämpelsnack blev det också och vi lyckades lösa en mängd problem i samband härmed.

Som avslutning ber jag få önska er alla välkomna till höstens sammanträden såväl i Göteborg som här i Stockholm.

Sekreteraren

Höstens
sammanträden

Stockholm: Torsd. 14/10 Helge Jonhammar visar sin samling isländska helsaker.
Tisd. 16/11 Visning av auktionsobjekten.
Torsd. 9/12 Sture Hegland och Stig Unger visar sina stämpelsamlingar.
Onsd. 19/1-77
Torsd. 17/2-77 (årsmöte)
Samtliga hos Tony Bjellefors, Birger Jarlsgat. 62, 5 tr, kl. 19.30.

Göteborg: 2:a och 4:de onsdagen i månaden på Guldhedsgården.

Auktion: Torsdagen den 25 november kl. 19.30 hos Bjellefors.

Visning: I Göteborg onsdagen den 10 november och i Stockholm tisdagen den 16 november.

Antalet post-
anstalter i
Island

En av stämpelhandbokskommitténs medlemmar har i sommar sysslat med att lägga grunden till den slutliga och korrekta listan över de postanstalter som existerat i Island, när de öppnades, flyttades och nedlades. (Den av isländska postverket utgivna motsvarande Skrá är tyvärr så full av fel att den är oanvändbar.) Mycket återstår ännu att göra och åtskilliga knepiga gåtor måste vi reda ut. Som en liten biprodukt har vederbörande emellertid framtagit en statistik över antalet postanstalter vid vissa tillfällen, för vilka tämligen säkra uppgifter finns att få.

	<u>Postkontor och postex- peditioner</u>	<u>Brevsamlings- ställen</u>	<u>Filial- kontor (R-vík)</u>	<u>Summa</u>
1873	16	55	-	71
1903	23	173	-	196
1924	46	205	-	251
1930	54	226	-	280
1935	53	249	-	302
1944	59	252	-	311
1950	66	268	-	334
1962	70	211	-	281
1973	85	124	5	214

Några kommentarer: Filialkontoren i Reykjavík räknades som brev-samlingsställen fram till 1964. Sedan 1950 har en mycket stor dödlighet varit att notera bland de små brev-samlingsställena på landsbygden. Denna har fortsatt efter 1973. Bakgrunden är förstås, liksom i andra länder, bilismens ökade betydelse och urbaniseringen i allmänhet.

"Postkontor" = póststofa (finns nu i Reykjavík och Akureyri)

"Postexpedition" = póstafgreidsla

"Brevsamlingsställe" = bréfhirding

"Filialkontor" = póstútibú

Nummerstämpel
294 på brev

I förra rapporten utannonserades ett brev med nummerstämpel 294. När brevet, som då rapporten utkom befann sig i USA, kom till Stockholm, blev emellertid stämpeln avslöjad som förfalskad. Troligen rör det sig om ett brev med äkta stämpel i serien 290-299, där sista siffran inte blivit infärgad. Någon har i efterhand fyllt i fyran och även "förbättrat" nian, men de har fått fel utseende. För att ingen av våra medlemmar skall bli lurad, om brevet kommer ut på marknaden, skall vi nämna att det rör sig om ett kuvert i litet format, frankerat med 50 aur Hekla (1948 års serie) och sänt till en tidskrift med adress Pósthólf 14, Reykjavík.

Andra för-
falskningar
m.m.

Vi vill här särskilt tacka Arno Debo i München, välkänd expert och attestgivare, som i många olika etapper sänt föreningen fotokopior av förfalskningar, som han sett i sin verksamhet. Dessa fotokopior har, efter visning vid sammanträdena i Stockholm, samlats i föreningens arkiv. Även bilder av andra intressanta objekt har vi fått från Arno Debo.

Särskilt tacksamma blev medlemmarna i handbokskommittén för att få låna ett antal kopior av brostämpelavtryck, tagna vid leveransen

från den tyska stämpelfabriken och där datum anger leveransdag. Ack, hade vi detta för alla stämplor!

Hafnia 76

"Rapport" har till Hafnia 76 utsänt samme reporter, som för två år sedan på dessa sidor refererade Islands-exponaten på Stockholmia. Här följer hans inlämnade anteckningar.

"Redaktör Tore har uppdragit åt mig att besöka Hafnia 76 i Köbenhavn och referera vad som där var av särskilt intresse för våra medlemmar. Visserligen var Tore själv där under hela utställningstiden, men han var för upptagen av annat för att göra reportaget själv, eller i varje fall påstod han det.

Av internationella frimärksutställningar har jag tidigare bara besökt Stockholmia 74, och jag vet därför inte om alla är så lika varandra som Stockholmia och Hafnia. I vart fall var likheterna slående, vartill säkert bidrog att ramarna var desamma som på Stockholmia. På den plats i mitthallen, som på Stockholmia upptogs av en stor Sverige-karta, fanns visserligen denna gång ingen karta utan ett grönländskt hundslädesequipage, men sådana små avvikelser kan man ju överse med. Dessa grönländska vovvar imponerade för övrigt genom sin överraskande storlek och sitt vargliknande utseende.

Redan en första titt i den inhandlade utställningskatalogen visade, att vi i vår förening har framstående personer i den filatelistiska världen. Juryn innehöll sålunda inte mindre än tre föreningsmedlemmar: Arno Debo, Helge Witt och Folmer Østergaard. En av kommissarierna för USA:s deltagande var vår medlem H.J. Schlueter.

Under rubriken "Island" var i katalogen bara listade 4 utställare, men några exponat visade sig sedan vara uppsatta under andra rubriker, så att jag till slut fick ihop det till 7, vars exponat skall få sitt närmare omnämmande härnedan. (På återresan till Stockholm upptäckte jag till min ledsnad att jag missat en utställare i ungdomsklassen för 16-18-åringar. Det var en flicka eller pojke i Storbritannien, som på tre ramar visade Island med den ambitiösa under rubriken "Islands postväsen och dess frimärken 1871-1920. En studie av frimärken, posthistoria och postväsendets utveckling". Det skulle verkligen ha varit intressant att få se hur hon eller han gick i land med den svåra uppgiften.)

Av föreningens övriga specialländer visades Danska Västindien av 10 utställare, Føroyar av 6, Grönland av 3 och slesvig av 1. Tyvärr saknar jag nära nog alla kunskaper på dessa områden, men här skall nämnas att bland alla dessa exponat fanns tre på DVI, som tillhörde vår förenings medlemmar, nämligen Torben Geill (litet guld + hederspris), Nils Lundberg (vermeil) och Folke Löfström (vermeil). Belöningarna visar den verkligen höga klassen på dessa exponat, i vilka jag med beundran såg rader av förfilatelistiska brev ända från 1700-talet.

Så till Islands-exponaten.

A) Bland jurymedlemmarna utställde

Folmer Østergaard, Danmark

ett urval ur den förnämliga samling av isländska brev med exempel på olika portosatser och transportvägar, av vilken samling vi fick se mycket mera på Stockholmia 74.

B) I FIP:s hedersklass utställde

Holger Crafoord, Sverige

åter sin berömda samling - visad även på Stockholmia - av förfilateli, skillingbrev, skillingmärken osv. fram till þrír och Í GILDI med mängder av unikt material.

C) I tävlingsklassen fann man följande fem intressanta exponat, varav inget fanns med i Stockholm. Tyvärr blev det nog litet väl ensidigt tonvikt på stämplarna. Intresset för att titta på Islands frimärken var stort, det märktes på antalet besökare som sökte sig till det lilla Islands-avsnittet. Men man kunde höra på kommentarerna från gemene man, att det trots allt var frimärkena snarare än stämplarna som intresserade. Det var rätt komiskt att framföra Mooneys nummerstämpelsamling ideligen få höra kommentarer som "det där märket har jag" eller "där sitter det märke jag saknar i den serien".

a) Folke Lofström, Sverige (silver)

Folke hade alltså framgång även med sitt andra exponat på utställningen. Detta hade titeln "Postförbindelser med främmande länder i 75 år". Det innehöll utländsk avstämpling på isländska märken och en mindre avdelning isländska stämplarna på andra länders frimärken. Skeppsbreven intog givetvis den mest framträdande platsen bland mycket annat fint material. Det är alltid roligt när en utställare gör sig besvär att förklara för den icke sakkunnige besökaren vad det hela egentligen rör sig om, och detta önskemål hade Folke uppfyllt förträffligt. På min näthinna stannade framförallt en fin och redig kartsnitt över norra Storbritannien med skeppsbrevshamnarna angivna.

b) Stig Unger, Sverige (brons)

Denna samling av kronstämplarna är kanske den mest kompletta som finns eller har funnits. Detta område syns mig vara mycket svårt att visa på ett sådant sätt att exponatet gör samlingen rättvisa. Nu var uppläggningsen mycket strikt: förutom ett inledande blad med förstörade avbildningar av de tre huvudtyperna av kronstämplarna fick märkena och breven i huvudsak tala för sig själva. Fråga är om inte samlingen skulle vinna på att visas med mera av filatelistiska upplysningar, såsom var och när varje stämpel använts (det är ju ganska intressant att många av dem flyttats mellan olika orter, så att namnet i stämpeln inte alltid stämmer med det faktiska ortsnamnet), varför vissa orter som enligt vad tidigare forskning i brevsamlingsställenas årtal visar rimligen bort få typ I i verkligheten fått typ II och tvärtom osv. Forska Stig, forska!

c) Robert Helm, USA (silverbrons)

Bob Helms tema var brevsamlingsställena, en uppläggning som visar just forskningsintresset. Måhända var exponatet väl överlastat med filatelistiska upplysningar, om man skall lägga skönhetssynpunkter på det, men det var desto mera lärorikt. En verkligt stark del utgjordes av bläckmakuleringarna, som ju är mycket sällsynta och man sällan får se. Sedan följde kronstämplarna, rikligt företrädda. Av nummerstämplarna visades - troligen av utrymmesskäl - bara nr 1 till ungefär 86 och dessa endast på Christian IX. Många intressanta objekt ingick. Här skall nämnas, att Bob anser att det finns inte mindre än 4 olika stämplarna med nr 39 (Facit nämmer ju 3), och att han anser sig vara ensam om den fjärde varianten, vilken har rak fana men inte stämmer med de två andra som har rak fana. Det visade objektet var ganska svagt i avtrycket, varför det är svårt att avgöra om Bob har rätt. (Denna reporter är rätt skeptisk mot "nyupptäckta" nummerstämplarna efter att ha avslöjat flera sådana som fel-läsningar. Jag vill dock föreslå alla nummerstämpelsamlare att se efter om de har en 39 med rak fana på ett 1920-talsmärke. Har Du en sådan så meddela oss för all del.) Bobs kommentarer var ibland något för tvärsäkra, såsom när han angav att ett visat par av hand-

skrivna nr 148 var "två av ett dussin kända" (det finns säkerligen mer än 30 kända) eller ett brev med nr 61 som det enda kända 61-brevet (det finns åtminstone ett till, f.ö. även det från 1930-talet).

d) F.C. Mooney, Island (silverbrons)

Mooney - som i motsats till de tre föregående inte tillhör vår förening - utställde nummerstämplarna från 1 till 300 med enbart tre luckor bland de högre numren, och han har följaktligen en av de mest kompletta samlingarna på detta område (det finns nog ingen helt komplett, men i förbigående kan jag nämna, att besöket i Köbenhavn slutgiltigt bevisade för mig att det faktiskt existerar exemplar av samtliga nummer, något som jag tidigare inte varit helt säker på). Utställarens ambition var att visa ett objekt från varje brevsamlingsställe, som nummerstämpelein varit på. Detta ledde till åtskilliga luckor, men ö.h.t. är ett sådant projekt dömt att misslyckas, åtminstone om man som Mooney utgår från de källor, som f.n. står samlarna till buds (vår blivande stämpelhandbok skall väl rensa upp på området), eftersom dessa upptar brevsamlingsställen på 1930- och 1940-talen, där nummerstämpelein kan ha funnits men aldrig satts på något frimärke. Dessutom är det i många, många fall helt omöjligt att avgöra om ett visst märke avstämplat på den ena eller andra orten, som haft en viss nummerstämpel, eftersom samma frimärksemission använts både före och efter stämpelns flyttning.

e) Sigurður Thorsteinsson, Island (silver)

visade i avdelningen för luftpost en samling av första-flygningar och specialflygningar till och från Island. Det finns uppenbarligen mycket att samla på detta område, efter vad exponatet kunde visa. Något tveksamt föreföll det mig att i ett exponat som detta medtaga en avbildning av ett Balbo-brev.

Genom tidig uppstigning och sen hemkomst med ömmande fötter kunde mitt uppdrag via Arlanda, Kastrup och Arlanda igen klaras av på en dag. Föreningens kassör har bestämt avvisat alla anspråk på reseersättning ur vår förenings kassa. Det är en hård kille. Han påstår att jag reste av eget intresse. Kanske har han rätt för resten."

Nya medlemmar:

Nr	Namn	Adress	Telefon		Samlar specialintr.
			Bost.	Arb.	
446	Helgason Hálfðan Ingenjör	Rofabær 31 110 Reykjavík, Island	91-75474	91-83844	I, G 250
447	Jakobsson, Sven G Skeppare	Hus 156 430 82 DONSO	031/ 77 13 71	-	I, G, F
448	Jakobsson, Johannes G Skeppare	Hus 344 430 82 DONSO	031/ 77 10 71	-	I, G, F
449	Jakobsson, Evald G Maskinist	Hus 295 430 82 DONSO	031/ 77 01 12	-	I, G, F

Bilaga: Isländska varianter. Från skillingar till Í GILDI (Fenger Lassen)